

Čoklova stoletna obhodnjica

Pisati o stoletniku, ali se z njim pogovarjati, pač ni vsakdanje opravilo. Vznemirljivo je predvsem to, da gre za jubilaranta, ki je bil gozdar, tudi večkratni interniranec ... V svoji strokovni karieri sem srečal, poleg spoštovanega univ. prof. Martina Čokla, samo še enega gozdarja stoletnika, Pahernika iz Maribora. V čem je še omenjena vznemirljivost. Med ljudmi velja prepričanje, da je gozdarski poklic lep poklic – v naravi, na svežem zraku, brez stresov, ki jih običajno povzročajo stiki z ljudmi. Vendar samo dva stoletnika med gozdarji v obdobju stotih let, tega prepričanja ne potrjujeta. In ne kaže, da bi prav kmalu dobili še kakšnega. S tem je ta laična (ljudska) teza, ki je po svoje čisto simpatična, zlasti za mlade, ki se odločajo za gozdarski poklic, demantirana in nerabna. Kako v resnici doseči (doživeti) 100 let, ne le gozdarju ampak sleherniku, nam bo na koncu tega zapisa odkril jubilarant sam. Kajti ob takšni priliki pač ne gre pozabiti na prtajeno željo, skrivnost upanja, vsakogar, preseči to veličastno starostno znamko.

V 100 letih nekega človekovega življenja postane poklicni del, torej čas, ki odpade na opravljanje obvez, oziroma opravljanje izbranega poklica, manjšina. Manjši del, za katerega bi lahko rekli, da je zelo pomemben, vendar ne življenjsko odločilen. Tako meni tudi bistri in nadvse verodostojni stoletnik, zato mi je dovolil pokukati tudi v njegovo Zibiko, v

kateri se je rodil in v njegovo zibiko, ki so jo pred 100 leti zazibale kozjanske rojenice; meni namreč, da človeka ne oblikuje zgolj delo, ampak še marsikaj drugega. Človek postane univerzalna (skoraj popolna) osebnost samo, če živi neomejevano, vsestransko, vseobsežno – skratka svobodno. Zato svojega načina življenja, ni podrejal poklicu. Harmonično prepletanje notranjih interesov, ga je duhovno bogatilo in umirjalo. V tem smislu je bila njegova razvojna pot od pastirja do univerzitetnega profesorja in vrhunskega raziskovalca celostna in logična.

Med pomenkovanjem večkrat omeni red, ki ga zlasti v sedanji slovenski družbi zelo pogreša. Spominim ga, da je red (družbeni, pa tudi gozdni če hočete) pravzaprav omejevanje človekove svobode, kar mu onemogoča osebnostni razvoj. Takšni tezi oporeka, ko pravi, da red v družbenem pa tudi drugačnem okolju spodbuja ustvarjalnost in produktivnost. Lahko

Prof. Martin Čokl leta 2007 Foto Marko Kmecl

mu pritrdim, čeprav misel ni običajna. Te dni sem namreč poslušal slovitega ameriškega dirigenta Georgea Pehlivanianena, ki je razvijal podobno misel, da je v najstrožji disciplini (zlasti samodisciplini) največ svobode; namreč na neki višji, duhovni ravni. To razkriva Čoklov tradicionalizem, če že ne kar konzervativizem.

V njegovi bivalni sobi vlada red. Vse je na svojem mestu. Pregledno je. Upam si pomisliti na izjemno komplementarnost z njegovo soprogo Ireno; 66 let (toliko let sta poročena) sta ustvarjala harmonično družinsko vzdušje optimirane materialnosti in duhovnosti. Čeprav je po svoji dominantni genski zapisanosti bolj matematik kot biolog pa vendarle kar nekajkrat s poudarkom pove, da ima dva sinova, šest vnukov in pet pravnukov. Tudi ta podrobnost razkriva njegovo univerzalnost in človeško verodostojnost.

Zapisani dojmi o našem kolegu in prijatelju, me prepričujejo, da ga predstavim predvsem kot človeka, torej zapišem njegovo življenjsko zgodbo, v kateri je gozdarstvo zelo pomemben pa vendar le del njegovega življenjskega sveta. Njegove stoletne življenjske poti so zares raznovrstne, poučne in nenehno pospremljane z najbolj humanimi odzivi njegove zavesti. (Zato v sestavku ločujem tisti del

Domačija Čoklovih, po domače Trnških. Foto Martin Čokl

pripovedi, ki zadeva njegov poklic, t.j. gozdarstvo, od tistega, ki ga definira kot človeka in kot osebnost.)

Martin Čokl se je rodil 12.10.1907 v ne premožni in tudi ne v siromašni, pač pa v številni družini v Zibiki na severnem robu Kozjanskega. Osem bratov in ena sestra. Tipična kmečka domačija, ki je žal ni več, (zrukal jo je znani potres na Kozjanskem v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja), potrjuje urejenost, ki je za funkcioniranje tako številne družine, prvi pogoj. Ker je oče vsa leta prve svetovne vojne nosil puško, so morali mati z otroki sami skrbeti za normalno kmetovanje in vse druge podrobnosti takšnega življenja. Kljub temu je Martin za šalo preskakoval razrede osnovne šole, zato so starši v njem že videli bodočega gospoda (duhovnika), kar so bila v tistih časih povsem normalna pričakovanja. V Mariboru je opravil sprejemni izpit na humanistični gimnaziji; vendar pa so starši spoznali, da stroškov šolanja v Mariboru, ne bodo zmogli. Pa je fant odšel v škofove zavode v Ljubljano, kjer je bil študij znatno cenejši. Danes kar ne more razumeti, kako je v začetku dvajsetih let prejšnjega stoletja, peš, obložen z velikim kovčkom, sam 12-letni deček, ponoči pešalčil z ljubljanske železniške postaje do Zavoda v Šentvidu. Tu je spet opravil sprejemni izpit. Po enem letu šolanja v Šentvidu je nadaljeval gimnazijo

v Mariboru, in je šele po petem letniku gimnazije staršem priznal, da ga bogoslovje ne zanima. Starši so bili seveda zagrenjeni, vendar razumski, kar še vedno globoko ceni in z vidnim priznavanjem poudarja. Pri tako težki odločitvi (zlasti za tako mladega in v ruralnem okolju), mu je odločilno pomagal domači zibiški župnik, ki ga je z razumevanjem podprl. Zato je bilo tudi njegovim staršem veliko lažje sprejeti novo sinovo odločitev.

Po maturi (1927) si staršev ni več upal obremenjevati in se je moral zadovoljiti le s pomočjo za prvo silo. Na prigovarjanje člana slovenskega študentskega akademskega društva Danica iz Zagreba, se je vpisal na veterino v Zagrebu, pa so ga pričakovanja o štipendiranju, hitro razočarala. Tudi sam študij na veterinarski fakulteti ga ni privlačeval. Sošolca Leon Guzelj in Tone Šetinc, ki sta študirala gozdarstvo v Zagrebu, sta ga pregovorila, da je predsedal na gozdarstvo, kjer je lahko sproščal veliko svojih razumniških afinitet, pa tudi veselja. Že prvo predavanje na gozdarstvu je bilo zanj pravo odkritje. Presrečen je bil, da je vendarle odkril nekaj, čemur se bo v življenju z veseljem zapisal.

Čokla so do njegovega 20. leta, to je obdobje, v katerem se mlad človek psihofizično oblikuje in ko intelektualno intenzivno zori, življenjsko usmerjale

Izobraževanje in kadri

Čoklova družina. V ospredju Martin. Foto Martin Čokl

predvsem eksistenčne potrebe. Samo z neverjetno skromnostjo in pridnostjo je premagoval stroške študija v Zagrebu. To skromnost je ohranjal tudi pozneje.

Na kratko sem poskušal opozoriti na eksistenčne stiske, saj je za razumevanje njegovih sto let, tudi ta podrobnost zelo pomembna. Zavestno ali podzavestno je čutil svojo pravo življenjsko smer. Vedno pa se je kljub mnogim oviram, zavestno odločal.

Po enem letu bivanja v zasilnem študentskem domu v Zagrebu, kjer so bile bivalne razmere vse porej kot ugodne (v sobi je bilo 20 študentov, med njimi tudi sloviti slikar France Mihelič); se je moral preseliti v veliko enosobno leseno barako na dvorišču tega doma, kjer so študentje za premagovanje ostre zime 1928/29 pokurili stole in še iz predavalnic prinašali drva. Po prvem letu pomanjkanja, mu je bila v veliko pomoč vsakodnevna inštrukcija sina gostilničarja, za kar je dobival bogato kosilo in 4 dinarje za tramvaj. Ta denar je, namesto za vožnje, porabil za skromno večerjo. Poleg tega ga je za ustanovitelca k sebi vzel sošolec Guželj, s katerim sta skupaj stanovala do konca študija. Za premagovanje materialnih težav je počitnice izkoristil za prakso v Bosni in v Slavoniji. Po štirih letih študija, je v jeseni leta 1931 z odliko diplomiral.

Kot pravi, ga je pri izpitih večkrat reševala tudi sreča. Tako ga je profesor matematike kot predsednik izpitne komisije prvega diplomskega izpita rešil padca iz kemije, ker se mu je prikupil, ko je po celi vrsti padlih, uspešno rešil zelo zahtevno matematično nalogo. Pri profesorju za vodogradnje, ki so se ga študentje zelo bali, je moral na izpit k njemu na dom. Zaradi hude revme ga je profesor pričakal sede v napihnjeni avtogumi. Ko je opisoval aparat za merjenje hitrosti vode, se ni spomnil izraza za krmilo pa ga je v mislih na klopotec imenoval rep. To je profesorja spravilo do pravega krohota in tako dobro voljo, da je izpit končal z odliko in da je bil izpit iz drugega njegovega predmeta bolj prijateljski pomenek kot pravi izpit.

Prvo, kar ga je čakalo po diplomi, je bila 3-letna brezposelnost. Šele leta 1934 je dobil mesto kot pripravnik v gozdarskem odseku na Dravski banovini v Ljubljani. V drugi polovici tridesetih let se je zanimanje države za gozdno in lesnogospodarsko problematiko vidno okrepilo. Stanko Sotošek, Lojze Žumer, Anton Šivic in drugi vuidnejši slovenski gozdarski inženirji, so v okviru državnih in gospodarskih institucij sprožali mnoge strokovne probleme, ki so bili pravi začetki avtohtonega slovenskega gozdarstva med in po drugi sv. vojni. Med drugim je tudi Čokl kot vodja gozdarskega oddelka na Kmetijski zbornici v Ljubljani leta 1941 (februar) organiziral tako imenovano "gozdarsko anketo", kar je pomenilo večdnevno posvetovanje, na katerem so določali strategijo razvoja gozdarstva v naslednjem obdobju. Komaj je dobro izzvenelo 22 referatov na tem posvetovanju, ko so zaregljale okupatorjeve strojnice. Že prej je bil mobiliziran. Kot artilerijski častnik je moral v Hočah prevzeti eno od baterij ter se z njo umikati proti jugu, proti Hrvaškemu Zagorju. Tega marša zaradi neživljenjskih naporov nikoli ne bo pozabil. Pri tem pa so ga skupaj z baterijo Nemci ujeli in ga odpeljali v nemško vojno ujetništvo.

Konec leta 1941 je prešel v italjansko vojno ujetništvo, bil v začetku leta 1942 izpuščen, po enem mesecu prostosti pa skupaj z drugimi aktivnimi in rezervnimi častniki nekdanje kraljeve jugoslovanske vojske aretirani in odpeljan v italjansko internacijo v Padovo in Gonars. Po dveh letih internacije je bil ponovno izpuščen, v jeseni leta 1944 pa so ga pod krivo podmeno, da naj bi bil po ženi član židovske družine, Nemci aretirali in odpeljali v Dachau, kjer je komaj živ dočakal konec vojne.

Zanimivo, da je moral vso to kalvarijo zaporov in internacij doživeti, kot bi rekli, ne kriv ne dolžen.

Izobraževanje in kadri

Ne zaradi nekakšnih zavestnih političnih ali drugih osebnih opredeljevanj, ki bi lahko bila v tistih težkih časih hitro vzrok takšni torturi.

Čoklovo najbolj pestro strokovno življenje je bilo takoj po 2. sv. vojni. Stroko je bilo treba postaviti popolnoma na novo, na slovenske gozdarske noge. Redki gozdarski izobraženci, med njimi tudi on, so morali početi vse. Za njegov nadaljnji razvoj je bilo najpomembnejše, ko so ga dodelili prosvetnemu oddelku ministrstva za gozdarstvo, kjer je pričel z organizacijo povojnega gozdarskega raziskovalnega dela. Organiziral in vodil je tudi tečaje za gozdne delavce, na nižji gozdarski in lesarski šoli je predaval izkoriščanje gozdov, posebno rad se spominja smolarjenja, za kar je postal vrhunski izvedenec; in kar je še najmanj znano – v šoli za gozdno milico v Begunjah je predaval dendrometrijo.

Za hip se zaustavimo pri smolarjenju. Res, da se sliši nekoliko eksotično, ampak leta 1948 je bila ta gozdarska eksotika del preživetja Jugoslavije. Takrat sta Zahodna Evropa in Sovjetska zveza blokirali vse

gospodarske zveze z Jugoslavijo, kar ji je povzročalo strahotne gospodarske težave. Nenadoma je postala smola edini vir za izdelavo terpentina in kolofonije, iz njiju pa so izdelovali strojna maziva. Tako kot sedanje generacije o smolarjenju ne vedo nič, tako o tej gozdarski dejavnosti tudi takrat niso veliko vedeli, tudi Čokl ne. Vso biologijo smole in tehnologijo njenega pridobivanja je moral šele proučiti. V sicer skromno pomoč mu je bila le neka, v ruskem jeziku in v ruski pisavi pisana, knjižica o smolarjenju. Realno ocenjevano je bilo smolarjenje le epizoda, tako za Slovenijo kot za Čokla, ki pa se je upravičeno rad spominja in na katero je tudi upravičeno lahko ponosen. Po Sloveniji so iskali zrela borova drevesa in jih vključevali v pridobivanje smole; največ so jih našli v Prekmurju. Takrat so v Sloveniji "natočili" 300 do 350 ton smole letno. Med drugim je ob pomanjkanju orodja za smolarjenje izdelal izviren smolarski nož, ki je zagotavljal pravi potek in pravilno globino v deblo zarezanih žlebov pri smolarjenju in sploh omogočal smolarjenje v Sloveniji. Ta njegov patent

Njegova pot v gozdarski poklic ni bila načrtovana niti sanjana, ampak slučajna. Kot pobiča ga je najbolj prevzemal poklic učitelja. Ko pa je v Zagrebu končno pristal na gozdarstvu, ga je le-to povsem "posrkalo". Že med študijem je na študijskih ekskurzijah in na počitniških praksah spoznaval razmeroma razvito gozdarstvo na Hrvaškem. Ko je končno kot pripravnik dobil službo v Ljubljani, ni bil več zeleni začetnik, temveč že dovolj izkušen, da so mu takoj na začetku naložili odgovorne inženirske naloge. Priroda teh nalog je bila takšna, da je svoje gozdarstvo lahko vedno bolj povezoval z matematiko in statistiko, ki sta mu bila v resnici zapisana v genih. Ko je prišel na gozdarski inštitut (1948), se je tudi v celoti zapisal metričnemu vidiku gozdarstva, pri čemer je vztrajal do upokojitve.

Če vse njegovo strokovno delo postavimo na skupni imenovalec "merjenje sestojev in njihovega potenciala", kot je naslovil tudi enega izmed svojih knjižnih besedil, je zaobsežen skoraj ves njegov raziskovalni opus. Pri njegovi odločitvi kaj in kako, mu je pomagala tudi okoliščina, da o naših gozdovih do štiridesetih let nismo veliko vedeli in še: specifične gospodarske razmere po 2. sv. vojni. Zato se mu je strateški cilj, kako spoznati, kako so gozdovi "založeni", ponujal kar sam od sebe. Ko je začel delati na Inštitutu, so le malo vedeli, kako bi dovolj natančno izmerili kubaturo stoječega drevesa kaj šele sestoja. Prva inventarizacija gozdov v

Sloveniji je bila izvedena z okularno cenitvijo. Ker so morale biti inventarizacije v daljšem obdobju primerljive, so mislili, da je možno eksaktno določati stanje sestojev le s polno premerbo, kar je bila druga (neizvedljiva) skrajnost. Predvsem ta dejstva so bila metriku Čoklu dovolj izzivalna, da je pričel iskati dendometrijske in urejevalske metode, ki bi zadovoljevale tako natančnost kot gospodarnost inventarizacije gozdov, (kar je v urejanju gozdov tudi zelo pomembno). "Racionalizacija metod za urejanje gozdov" je njegovo glavno raziskovalno knjižno delo, v katerem obravnava to izjemno kompleksno raziskovalno materijo. Zelo verodostojno lahko trdimo, da prof. Martin Čokl sodi v skupino, žal zelo redkih slovenskih gozdarskih raziskovalcev, katerih delo je predvsem aplikativno pozicionirano. Zastavljeno in izvedeno za praktično strokovno rabo.

Ta njegova nagnjenost k raziskavam, ki naj služijo reševanju stvarnih potreb, se zrcali tudi v njegovih publicističnih delih, objavljenih v zbornikih in v zbirki znastvenih in razislovalnih del gozdarskega inštituta ter v mnogih zvezkih Gozdarskega vestnika. Mnogi rezultati njegovih raziskovanj so podani tudi, v že omenjenem publicističnem delu "Merjenje sestojev in njihovega potenciala". Nekatera njegova dela so postala nepogrešljiv pripomoček pri urejanju gozdov. Med te sodijo predvsem, za naše potrebe prirejene in preračunane francoske Schaefferjeve in Alganove ter izvirne Čoklove vmesne tarife, ki so prešle v splošno

Izobraževanje in kadri

Zibika rojstna
vas Martina
Čokla – leta
2007. Foto
Marko Kmecl

rabo in so zelo poenostavile ugotavljanje sestojnih lesnih zalog.

Kot pomemben pripomoček za razna dela v gozdarstvu pa je treba zlasti omeniti še Čoklov Gozdarski priročnik, ki je doživel šest izdaj. V njih je izšla tudi kopica izvrčnih Čoklovih tablic.

Bibliografija

Sestava Čoklove bibliografije je bilo dokaj zahtevno delo. V obdobju po 2. sv. vojni, ko je razmeroma veliko objavljaj, leksikografska pravila niso bila tako sistem-ska in tudi obvezna niso bila. Njegovo bibliografijo je pripravila Maja Božič v Gozdarski knjižnici in INDOK dejavnost na Gozdarskem inštitutu Slovenije, ki je vseh njegovih 89 bibliografskih enot razvrstila v naslednja poglavja:

1. Članki (28)

Obravnavajo tematiko urejanja gozdov kot: inventarizacijo, prirastek, prehodne dobe, tarifni način določanja lesnih zalog, deblovnice za celjski okraj in za kraške sestoje č. bora, izsledke na inštitutskih raziskovalnih ploskvah itd.

2. Elaborati in poročila (26)

Za to zvrst njegovega strokovnega pisanja je značilna izrazita praktičnost. V njih prevladujejo rezultati na različnih raziskovalnih ploskvah (Postojna, Pokljuka, Snežnik, Kočevsko, Notranjsko, Rakovec, Ločnik);

pa še rast tujih iglavcev, gospodarska zrelost sestojev na Pokljuki, metode merjenja prirastka, obhodnja v smrekovih sestojih itd.

3. Gozdnogospodarski načrti (10)

Lehen na Pohorju, Smolnik, Lobnica.

4.) Monografije (19)

Smolarski priročnik, Kako pogozdujemo, Gozdarski in lesnoindustrijski priročnik – šest izpopolnjenih izdaj, Tablice za kubiciranje okroglega lesa, Tarife z mnogokratniki, Tehnika odkazovanja, Racionalizacija metod za urejanje gozdov, Merjenje sestojev in njihovega potenciala, Prirastne tarife, Racionalizacija urejanja malodonosnih gozdov, Metodika ugotavljanja razvoja sestojev.

5.) Prispevki na kongresih (1)

XV. IUFRO kongres, Bucarest, 1971

6.) Poglavja v monografijah (3)

Merjenje drevesa, Raziskovalne ploskve, Metode urejanja.

7.) Prevodi (1)

8.) Ureditev monografije (1)

Gozdovi na Snežniku

Kompletna bibliografija s podrobnostmi je v Gozdarski knjižnici in INDOK dejavnost na GIS in pri avtorju.

Izobraževanje in kadri

so izdelovali na gozdarskem inštitutu. Zanimivo je, da borovo drevo, ki je bilo smolarjeno, zaradi velike smolnatosti, ni bilo uporabno za žagarijo. Že po nekaj letih, ko je Jugoslavija dobila nove zaveznike na Zahodu, je smolarjenje povsem zamrlo.

Če dodamo še poskuse pridobivanja eteričnih olj iz smrekovih iglic, smo zaokrožili tudi nakaj njegovih "postranskih" specialnosti.

Ko je bil leta 1947 ustanovljen Inštitut za gozdno gospodarstvo in lesno industrijo Slovenije, je bil M. Čokl med prvimi raziskovalci. Odslej se je posvečal urejanju gozdov in dendrometriji kot metrični osnovi urejanja. Njegova raziskovalna pot je bila sicer klasično čvrsto usmerjena, toda izrazito ustvarjalna, torej dinamična. Tri leta pred svojim dokončnim prehodom z Inštituta na Fakulteto (1963) je Čokl kot predavatelj dendrometrije nasledil prof. F. Sgerma. Poleg tega pa je začasno predaval tudi predmet statistične metode v gozdarstvu, ki ga je nasledil za prof. M. Blejcem. Tako je spretno prepletal pedagoško in raziskovalno delo do upokojitve leta 1977. Čeprav je poučevanje v otroški dobi opazoval z velikim spoštovanjem pa je v tem času dajal prednost raziskovanju pred visokošolskim pedagoškim delom. V njem je lahko sproščal več svojega prirodnega daru, čeprav je bil v izobraževanju gozdarjev vseh profilov prav tako uspešen, za kar je prejel tudi najvišja priznanja. Temu kombiniranemu delu je namenjal celih 30 let svojega poklicnega dela.

Po sili razmer in ljubiteljsko se je M. Čokl ukvarjal tudi z izdelavo izvirnih pripomočkov za dela v gozdu. Izdelal je tudi svoj inštrument za merjenje drevesnih višin, ki je prešel v splošno rabo in uspešno nadomeščal uvožene višinomere. V prostih dneh je pogruntal in izdelal tudi izviren gozdarski polimeter, s katerim je možno opravljati celo vrsto meritev. Inštrument je patentiral pri Zveznem uradu za patente v Beogradu.

Ves čas pa se je uveljavljal tudi kot strokovni publicist, urednik in terminolog. Skrbel je za inštitutsko in fakultetno raziskovalno publicistiko, gozdarstvo zastopal v splošnih tehniških terminoloških komisijah, skrbel za slovenjenje JUS standardov itd. 30 let pa je deloval v komisiji za sestavljanje pravil za gozdnogospodarsko načrtovanje in za potrjevanje teh načrtov. Mlade inženirje je ponovno "preverjal"

na strokovnih izpitih iz urejanja gozdov. Nekaj priznanj in odlikovanj:

- Red dela s srebrnim vencem za prizadevanje in uspehe pri delu, 1965.
- Priznanje Biotehniške fakultete Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani za uspehe pri pedagoškem in znanstvenem delu za razvoj stroke, 1975.
- Red republike z bronastim vencem, 1979.
- Jesenkovo priznanje za pomemben teoretični in praktični prispevek na področju dendrometrije, prirastoslovja in racionalizacije urejanja gozdov, 1979.

Najlepše pa se mu je oddolžila narava, ko mu je naklonila sto let življenja. Brez špekulacij in zlih namenov, ki so tako tipični za medljudske odnose, sta z njo nesebično delala eden za drugega. Za dolgo življenje pa se je po njegovem vredno potruditi. Recimo takole:

V službo hodiš zato, da preživiš. Kar pa ne pomeni priporočila za lenuharjenje. Nasprotno! Delo (služba, poklic) mora človeka razveseljevati.

Ni treba vedno sedeti v prvi vrsti.

Modro je poslušati druge. Oglašati se, in govoriti, je primerno samo tako dolgo, ko imamo še kaj povedati.

Skromnost je predvsem samodisciplina, ki zagotavlja največ človeške avtonomnosti.

Vse naj bo odmerjeno v smislu človeških izkušenj – tako užitki kot napor.

Etika in morala sta lepši kot ogrlice in prstani. Prinašata mir in zmanjšujeta možnosti stresa. Krepita ugled, dostojanstvo in posledično samozavest.

Največ pa k dolgemu življenju prispeva ustrezní genski zapis.

S tem dodatkom razširja naš spoštovani kolega prof. Martin Čokl gozdarsko izrazje s pojmom **čoklova stoletna obhodnjica**, ki je sad njegovega sloga življenja in je bolj uporabna za gozdarja kot za gozd. Kajti 100 let je samo etapa, nekaj vmesnega, ne končanega! In še jubilentovo sporočilo: Naj ta srečni "vmesni donos" doživi čim več slovenskih gozdarjev!

Po pripovedi prof. Martina Čokla napisal
Marko KMECL